

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai – “Ilgtspējīgs Eiropas investīciju plāns – Eiropas zaļā kursa investīciju plāns””

(COM(2020) 21 final)

(2020/C 311/09)

Ziņotājs: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Līdzziņotājs: **Petr ZAHRADNÍK**

Atzinuma pieprasījums	Eiropas Komisija, 6.2.2020.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	13.5.2020.
Pieņemts plenārsesijā	10.6.2020.
Plenārsesija Nr.	552
Balsojuma rezultāts	220/1/8
(par/pre/atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Pašlaik koronavīrusa pandēmija ir galvenā prioritāte Eiropā, un pandēmijas radītā nenoteiktība varētu radīt būtiskas izmaiņas ES budžeta ievirzē un piešķiršanā. EESK visnotaļ iesaka pastiprināt nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS) un uz laiku palielināt budžeta izdevumu maksimālo apjomu līdz 2 %, kas nodrošinātu vajadzīgos fiskālos līdzekļus un varētu atbalstīt Kopienas obligāciju emisiju, kura būtu viens no iedarbīga atveseļošanas plāna elementiem.

1.2. Komiteja atzinīgi vērtē vienošanos, ko nesēn panāca Eurogrupa ⁽¹⁾, kura atvēlēja 540 miljardus EUR darba ņēmēju, uzņēmumu un dalībvalstu atbalstam un pieļāva lielāku elastību ar Eiropas Fiskālo pakta saistīto ES noteikumu piemērošanā.

1.3. Saskaņā ar Eiropas Komisijas 27. maija priekšlikumu ES Padomei vienošanās par atveseļošanas fondu ⁽²⁾ un daudzgadu finanšu shēmu būtu jāpanāk pirms vasaras brīvdienām, lai pavērtu ceļu Eiropas ekonomikas atveseļošanai, kā arī atbalstītu zaļo un digitālo pārkārtošanu, ko paredz Eiropas zaļais kurss.

1.4. Komiteja atzinīgi vērtē arī visu attiecīgo ES iestāžu ātro un saskaņoto solidāro rīcību ⁽³⁾.

1.5. Koronavīrusa uzliesmojums būtiski un negatīvi ietekmēs ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) un Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu. Tādēļ EESK aicina pēc iespējas ātrāk reaģēt uz šo akūto apdraudējumu un bez liekas kavēšanās virzīt atveseļošanas pasākumus uz IAM un zaļo kursu.

⁽¹⁾ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2020/04/09/report-on-the-comprehensive-economic-policy-response-to-the-covid-19-pandemic>.

⁽²⁾ Instruments “Next Generation EU” 750 miljardu EUR apmērā.

⁽³⁾ It īpaši: Eiropas Komisijas priekšlikumus, kuru mērķis ir optimizēt pašreizējā budžeta izmantošanu visaptverošā, pieejamā un elastīgā veidā, proti, pieņemt ES Solidaritātes fondu, Investīciju iniciatīvu reaģēšanai uz koronavīrusu (CRII un CRII+) un no jauna aktivizēt Instrumentu ārkārtas atbalstam Savienībā, pagaidu atbalsta instrumentu bezdarba riska mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE), Eiropas atbalsta fondu vistrūcīgākajām personām (EAFVP); Eiropas Centrālās bankas īstenoto pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmu, kā arī lēmumu paplašināt atbilstīgo aktīvu lomu un atvieglot nodrošinājuma noteikumus; uzraudzības iestāžu lomu finanšu jomā spēkā esošo normatīvo prasību ievērošanas savlaicīgā uzraudzībā; Eiropas Investīciju bankas (EIB) iniciatīvu izveidot Eiropas garantiju fondu, kas īpaši atbalstīs mazos un vidējos uzņēmumus (MVU); Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta (EIT) iniciatīvu reaģēšanai uz krīzi.

1.6. EESK aicina līdztekus pagaidu solidaritātes pasākumiem aktivizēt Eiropas Investīciju stabilizācijas funkciju, kā arī nekavējoties izmantot budžeta instrumentu konverģencei un konkurētspējai (BIKK) un palielināt tam atvēlēto finansējumu daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gadam.

1.7. Ir vajadzīgs jauns, zaļš un sociāls pakts, kurš vienos iedzīvotājus visā viņu daudzveidībā un kura īstenošanā valstu, reģionu un vietējās iestādes, sociālie partneri, organizēta pilsoniskā sabiedrība un rūpniecības nozares cieši sadarbosies ar ES iestādēm un padomdevējām struktūrām.

1.8. Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāns (*SEIP*) ir pirmais visaptverošais politikas pasākums, kas dos iespēju saskaņā ar ES zaļo kursu līdz 2050. gadam sasniegt ļoti vērienīgus oglekļneitralitātes mērķus.

1.9. Atzinīgi vērtējot vērienīgos zaļā kursa mērķus, EESK tomēr pauž nožēlu par to, ka nav atbilstoša budžeta, jo nākamajā daudzgadu finanšu shēmā paredzētie līdzekļi ir krietni zem 1,3 % no dalībvalstu NKI, ko pieprasīja Eiropas Parlaments un EESK, lai nodrošinātu, ka katra konkrētā darbība var sasniegt visu savu iespēju maksimumu un ka netiek upurētas citas.

1.10. EESK arī pauž šaubas par klimata politikas integrēšanas efektivitāti visās citās ES programmās un aicina dalībvalstis sadarbībā ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām iestāties par ES izdevumu atbilstību klimata aizsardzības mērķiem. Nozīmīgākās norises, kurās var iesaistīties vides un pilsonisko tiesību aizsardzības grupas, ir nacionālie enerģētikas un klimata plāni un valstu reformu programmas.

1.11. EESK atzinīgi vērtē Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu, taču nav mierā ar Taisnīgas pārejas fonda budžeta līdzekļu nepārprotamo nepietiekamību (7,5 miljardi EUR, lai nodrošinātu 100 miljardu EUR vērtu finansējumu). Tas būs jākompensē ar pārskaitījumiem no ERAF/ESF+ un dalībvalstu līdzfinansējumu, kā arī, cerams, lieliem privātiem ieguldījumiem un EIB mehānismu publiskā sektora aizdevumiem.

1.12. Zaļo obligāciju tirgus uzplaukums liecina, ka panākumi šajā jomā ir atkarīgi no privātā un publiskā sektora sadarbības (ANO 17. IAM "Partnerība mērķu īstenošanai") tādā jomā kā finansējums un kopīgi pienākumi.

1.13. EESK atbalsta holistisko pieeju un ļoti atzinīgi vērtē stimulus publiskajiem un privātajiem ieguldījumiem un finansējumam, it īpaši zaļajam publiskajam iepirkumam, kā arī gaidāmo atbalstu, ko radīs lielāks valsts atbalsta noteikumu elastīgums.

1.14. EESK atbalsta arī ES fiskālās pārvaldības uzlabošanu, ņemot vērā ilgtspējas riskus un mācoties no pieredzes, kas gūta, izvērtējot zaļās budžeta plānošanas paraugpraksi un fiskālos plānus. Turklāt stimulēšanas politika ir jāpapildina ar atbilstošu nodokļu režīmu kolektīvajiem mikrofinansētājiem un līdzekļu devējiem.

1.15. Lai izveidotu efektīvu un integrētu kapitāla tirgu savienību un banku savienību, kas aptvertu visas dalībvalstis un būtu vērsta uz vēl ciešāku saskaņošanu, ir nepieciešams arī pabeigt Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības izveidi (Līguma par Eiropas Stabilitātes mehānismu (ESM) reforma, kas saskaņota ar konverģencei un konkurētspējai paredzēto budžeta instrumentu (BIKK) un Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu (ENAS)).

1.16. EESK aicina uzlabot ar zaļo kursu saistīto Eiropas pusgada procesu, ES politikas veidošanas centrā izvirzot IAM, kā arī veidot vispusīgāku ES taksonomiju, kurā būtu iekļauta sociālā dimensija.

1.17. EESK uzskata, ka gan publiskajam, gan privātajam sektoram būtu jāizmanto vieni un tie paši standarti ne tikai taksonomijā, bet arī attiecībā uz nefinanšu informācijas atklāšanu. EESK atzinīgi vērtē ieceri pārskatīt Direktīvu par nefinanšu informācijas (NFI) atklāšanu un to darīt pietiekami padziļināti, lai panāktu, ka uzņēmumi izprot savu patieso ietekmi. Šie centieni būtu jāsaista ar standartizētu vides aizsardzības un sociālo klauzulu piemērošanu publiskā iepirkuma jomā.

1.18. EESK aicina padziļināti un aktīvāk izmantot publiskos statistikas avotus un stiprināt Eurostat un publisko reģistru lomu, lai nodrošinātu, ka tiek sniegti ticami dati par ilgtspējas jomā paveikto.

1.19. EESK uzsver, ka visiem potenciālajiem lietotājiem ir jāsaņem precīza un viegli pieejama informācija, kas veicinās pielāgotu konsultatīvo un tehnisko palīdzību. Nevienam nedrīkst atstāt novārtā!

1.20. Lai pārkārtošanās uz zaļāku un taisnīgu ekonomiku varētu notikt, priekšnosacījums ir zaļajām darbvietām vajadzīgās prasmes. EESK uzskata: lai darbaspēks būtu piemērots nākotnes vajadzībām visos sektoros, ir vajadzīgas skaidras prasmju prognozēšanas un arodapmācības stratēģijas un attiecīgi ceļveži.

1.21. EESK iesaka ES dalībvalstīm uzlabot finanšu izglītības programmas un iekļaut tajās ilgtspējīgas finansēšanas mācību, lai mudinātu visu līmeņu publiskās pārvaldes iestādes ieviest nodokļu atvieglojumus, kas veicinātu uzņēmumu un privātpersonu ieguldījumus zaļās iniciatīvās ar sociālu ietekmi.

2. Kontekstuālais ietvars

2.1. Eiropas zaļā kursa investīciju plāns, ko dēvē arī par Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plānu, ir pirmais konkrētais politikas pasākums, kas vērsts uz ļoti vērienīgo Eiropas zaļajā kursā paredzēto oglekļneitralitātes mērķu sasniegšanu. Tādējādi tas ir Eiropas zaļā kursa ieguldījumu pīlārs, un tiek prognozēts, ka no 2020. līdz 2030. gadam tas katru gadu nodrošinās ieguldījumus 260 miljardu EUR apmērā (aptuveni 1,5 % no IKP 2018. gadā), kas katru gadu papildus tiks ieguldīti galvenokārt enerģētikas un transporta nozarē un ar to saistītajā infrastruktūrā.

2.2. Lai šī stratēģija būtu sekmīga, ļoti svarīgi ir iesaistīt privātā kapitāla avotus. Patiesībā tas ir jauna veida sociālais līgums starp privāto un publisko sektoru ar mērķi finansēt visnozīmīgākos projektus, kas kalpo sabiedrības interesēm.

2.3. Daudzgažu finanšu shēmā (DFS) 2021.–2027. gadam ir noteikts vispārējs mērķis 25 % apmērā visās ES programmās integrēt apņemšanos aizsargāt klimatu. Nedrīkst zaudēt impulsu virzībā uz reālu un dziļu Eiropas zaļā kursa īstenošanu, ar kuru šī milzīgā planētas problēma ir jārisina, izvirzot augstus politiskos mērķus un nodrošinot augstu tehniskās efektivitātes līmeni. Eiropas zaļo kursu tiešām var uzskatīt par ES ekonomikas turpmākās paradigmas pamatelementu, kas var kļūt par sākumu fundamentālām pārmaiņām un par pagrieziena punktu. Tas varētu būt simbols kopējai Eiropas pievienotajai vērtībai un ES vadošajai lomai pasaulē.

2.4. Finanšu resursi un atbilstīgie instrumenti ir jāapvieno un jākoordinē ar dalībvalstīm, to reģioniem un pilsētām, un tie jāattiecinā arī uz starptautisko vidi. Šajā nolūkā zaļā kursa ceļvedī ir iekļauti svarīgi pasākumi, kas saistīti ar klimatu, enerģētiku, mobilitāti, rūpniecības stratēģiju pārejai uz nepiesārņojošu aprites ekonomiku, lauksaimniecības politiku, bioloģisko daudzveidību un digitalizāciju, un ar Eiropas zaļā kursa investīciju plānu un atjauninātu ilgtspējīgas finansēšanas stratēģiju, tiks nodrošināta ilgtspējas aspektu visaptveroša integrēšana. Tas ir būtisks elements mehānismā, kura mērķis ir līdz 2030. gadam piesaistīt 1 triljonu EUR, kā arī mazināt kursa īstenošanas sociālo ietekmi.

2.5. Paredzēts, ka Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms, tostarp Taisnīgas pārejas fonds (TPF)⁽⁴⁾, kas papildina Komisijas ierosināto nākamo daudzgažu finanšu shēmu, laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam nodrošinās ieguldījumus 100 miljardu EUR apmērā. Tie varētu reģionālajā līmenī sekmēt centienus mazināt Savienības virzības uz klimatneitralitāti sociāli ekonomisko ietekmi, ietekmi uz darbaspēku un ietekmi uz vidi.

2.6. Eiropas Savienības pārejai uz klimatneitralitāti līdzekļus nodrošinās arī Inovācijas fonds un Modernizācijas fonds (vismaz 25 miljardus EUR nākamajā desmitgadē), ko finansēs, izmantojot daļu no oglekļa emisiju kvotu sistēmas ieņēmumiem. Taču līdzekļus no Modernizācijas fonda saņems tikai desmit ES dalībvalstis.

⁽⁴⁾ COM(2020) 22 final.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. Eiropa pašlaik saskaras ar veselības un ekonomikas krīzi, ko izraisījusi koronavīrusa pandēmija. Gan pandēmijas ierobežošanas, gan krīzes pārvarēšanas pasākumi visām Eiropas iestādēm ir jākoordinē tik ilgi, cik nepieciešams.

3.2. EESK atzinīgi vērtē to, ka būtisks līdzekļu apmērs atvēlēts veselības un ekonomikas krīzes pārvarēšanai, ar šiem līdzekļiem palīdzot dalībvalstīm piešķirt vairāk resursu ieguldījumiem, garantēt uzņēmumu likviditāti⁽⁵⁾, saglabāt darbvietas un aizsargāt bezdarbniekus. Pēc šiem svarīgajiem pasākumiem būtu jāapstiprina Eiropas bezdarbnieka pabalstu pārpalīdzināšanas shēma.

3.3. Lai šai jomā gūtu panākumus, izšķiroša nozīme ir 20 miljoniem Eiropas uzņēmumu, taču piesaistīto ieguldījumu apjomam ir jābūt samērīgam ar uzdevumu mērogu. Šajā sakarā ir ārkārtīgi svarīgi, lai dalībvalstis un ES iestādes būtu gatavas pārvarēt savas nesaskaņas.

3.4. Tikmēr ES finansējums būtu jāstrukturē tā, lai, atspoguļojot Komisijas priekšlikumus, nebūtu ne dublēšanās, ne pārklāšanās⁽⁶⁾.

3.5. EESK pauž šaubas par to, vai Komisijas ierosinātā 2021.–2027. gada DFS patiešām spēj apmierināt Eiropas zaļā kursa investīciju plāna vajadzības. Norādīts, ka līdz 2030. gadam ir vajadzīgi 2,6 triljoni EUR "papildu ieguldījumu", tāpēc 1 triljons, ko ar plānu paredzēts piesaistīt, ne tuvu nesasniedz šo mērķi. Dažiem plānotajiem mehānismiem un programmām trūkst precizitātes, tāpēc ir grūti novērtēt reālo tvērumu.

3.6. EESK iesaka sniegt sīkāku informāciju par Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāna finanšu satvaru. Piemēram, visi trīs galvenie Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma pīlāri ir atkarīgi no ļoti stingrām prasībām, proti, no paša Taisnīgas pārkārtošanās fonda, kā arī no prognozētā sviras efekta, ko EIB instruments radīs publiskajā sektorā.

3.7. EESK aicina precīzāk aprakstīt programmai *InvestEU* ierosināto īpašo zaļā kursa režīmu.

3.8. EESK ļoti atzinīgi vērtē papildu priekšnosacījumu radīšanu un procedūru vienkāršošanu ar mērķi panākt stabilākus privātos ieguldījumus, proti, zaļajās obligācijās. Empīriskā analīze skaidri parāda, ka pēdējos gados obligācijas kļūst patiesi "zaļas". Zaļo obligāciju izmantošana uzlabo emitenta reputāciju (norāda uz informētību par klimata jautājumiem un apņemšanos nodrošināt ilgtspēju). Zaļās obligācijas ir kļuvušas populāras plašā ieguldītāju lokā – vietējo, starptautisko, kā arī VSP (vidisko, sociālo un pārvaldības) ieguldītāju vidū. Turklāt lielākās investīciju bankas izrāda vēlmi palielināt zaļo obligāciju emisiju un tādējādi palīdz izplatīt zaļo domāšanu.

3.9. EESK atzinīgi vērtē elastīgu valsts atbalsta noteikumu kopumu, kas saistīts ar ieguldījumiem, jo tie palīdz sasniegt zaļā kursa mērķus, un uzskata, ka mazajiem un vidējiem uzņēmumiem vajadzīga lielāka rīcības brīvība, lai tie varētu kļūt par aprītes uzņēmumiem. Atlabšanas laikā pēc koronavīrusa krīzes Eiropas Savienībai būtu arī jāapsver, vai kā pagaidu instruments būtu jāievieš tā dēvētais "sociālais un zaļais zelta likums", kas paredz, ka fiskālie noteikumi neattiecas uz ieguldījumiem, kuru tiešais mērķis ir mazināt klimata pārmaiņu sekas, sociālo nevienlīdzību un nabadzību (problēmas, kas kopš finanšu krīzes joprojām nav pilnībā atrisinātas). Tas varētu stimulēt tik nepieciešamos ieguldījumus ekonomikas atveseļošanai pēc Covid-19 un vienlaikus palīdzētu mazināt klimata pārmaiņu sekas un veicināt sociālo kohēziju visā ES.

3.10. Komisijas apņemšanās veicināt zaļo finansējumu un ieguldījumus, vienlaikus nodrošinot taisnīgu pārkārtošanos skartajām nozarēm un reģioniem, ļaus visu veidu uzņēmumiem gūt no tās labumu; tā ir jāstiprina un jāizmanto kā iespēja vietējām pašvaldībām sadarboties ar kopienas iniciatīvām, piemēram, atjaunojamās enerģijas kooperatīviem.

⁽⁵⁾ Banku prudenciālo noteikumu pielāgošana, lai palielinātu kredītiestāžu spēju veikt aizdevumus un absorbēt zaudējumus, vienlaikus nodrošinot to pastāvīgu noturību.

⁽⁶⁾ EESK 2018. gada 19. septembra atzinums par tematu "Daudzgaļu finanšu shēma pēc 2020. gada" (OV C 440, 6.12.2018., 106. lpp.).

3.11. Eiropas zaļā kursa īstenošanas ceļveža ekoloģiskajam mērķim – mudināt trešās valstis rīkoties, nodrošinot pasākumu salīdzināmību, – būtu jāizpaužas kā valstu klimata koalīcijai, kurā saskaņā ar Nobela prēmijas laureātu *Tirole* (2017) un *Nordhaus* (2018) ieteikumiem valstis tiktu klasificētas pēc to emitēto siltumnīcefekta gāzu apjoma, lai panāktu, ka Pasaules Tirdzniecības organizācija (PTO) atbalsta oglekļa tarifa noteikšanu. “Oglekļa minimālās cenas” mehānismu varētu īstenot vai nu ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu, vai ar enerģijas nodokļu direktīvu, ko paredzēts pārskatīt kā daļu no Eiropas zaļā kursa.

4. Īpašas piezīmes

4.1. Budžeta efektivitātes nodrošināšana

4.1.1. Saistībā ar centieniem ierobežot Covid-19 pandēmiju EESK atzinīgi vērtē visus ierosinātos pasākumus, kuru mērķis ir sniegt nozarēm un uzņēmumiem atbalstu likviditātes nodrošināšanai, izmantojot EIB garantiju instrumentus. Tas arī varētu veicināt šīs bankas pārveidi par ES klimata banku.

4.1.2. Viena no galvenajām atziņām, kas gūta saistībā ar koronavīrusa pandēmijas izraisīto ārkārtējo humanitāro un ekonomisko krīzi, ir tas, ka jāpastiprina Eiropas Investīciju stabilizācijas funkcija, kas ar atbilstošiem publiskajiem ieguldījumiem spēj reaģēt uz katras valsts īpašajām problēmām. Vajadzīgi arī pasākumi, kas palīdzēs dalībvalstīm uzlabot savu nodokļu sistēmu un valsts politikas stimulu ⁽⁷⁾ izmantošanu, lai atjaunotu ekonomikas aktivitāti.

4.1.3. EESK arī norāda, ka plānotajai Līguma par Eiropas Stabilitātes mehānismu (ESM) reformai būtu jānotiek, to saskaņojot ar konverģencei un konkurētspējai paredzēto budžeta instrumentu (BIKK) un Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu (ENAS). Jau ir pieliktas ievērojamas pūles attiecībā uz riska samazināšanu banku nozarē (nerezultatīvu aizdevumu samazināšana, pastiprinātas minimuma prasības pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām, maksātspējas režīms utt.).

4.1.4. EESK visnotaļ piekrīt ierosmei, ka Eiropas Investīciju bankai (EIB) vajadzētu būt Savienības klimata bankai un ka svarīgi ir sadarboties ar citām finanšu iestādēm. Saskaņā ar proporcionalitātes principu ir jānodrošina pietiekama likviditāte visām bankām, kuras varētu būt iesaistītas zaļā kursa īstenošanas finansēšanā.

4.2. To plānoto instrumentu snieguma optimizēšana, kuri pārorientē Eiropas pusgada procesu, ES politikas veidošanas un rīcības centrā izvīrot ilgtspējīgas attīstības mērķus

4.2.1. Ir vajadzīga stabila un vērienīgāka ilgtspējīgu darbību taksonomija, kas ietvertu sociālos aspektus un radītu sinerģiju un saikni ar Apvienoto Nāciju Organizācijas panākto progresu, pienācīgi integrējot ilgtspējīgas attīstības mērķus Eiropas pusgadā. Pieņemot lēmumus par to, kā izlietot ES atveseļošanas fonda līdzekļus, būtu jābalstās uz ES mēroga zaļā finansējuma taksonomiju, kuras mērķis ir atalgot ieguldījumus tūrās tehnoloģijās.

4.2.2. EESK aicina padziļināti un aktīvāk izmantot publiskos statistikas avotus un stiprināt *Eurostat* lomu, lai nodrošinātu, ka tiek sniegti ticami dati par ilgtspējas jomā paveikto. Būtu jāuzlabo saikne ar ANO rādītājiem ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā panāktā progresa vērtēšanai un EIB noteikumiem.

4.2.3. Vajadzīgi tehnoloģiski risinājumi, kas paver iespēju vākt dažāda veida detalizētos datus (tostarp datus par ģeotelpisko atrašanos) un veikt valstu salīdzināšanu. Vienlaikus Nefinanšu informācijas direktīvas (2014/95/ES) pārskatīšana saskaņā ar klimatiskās finanšu informācijas izpaušanas darba grupas ieteikumiem par informācijas atklāšanu klimata jomā varētu sekmēt standartizētas augstvērtīgas, pilnīgākas, būtiskākas un, pateicoties saskaņotai metodikai, salīdzināmākas informācijas atklāšanu ⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Veicināt pozitīvu ārējo ietekmi.

⁽⁸⁾ EESK 2018. gada 17. oktobra atzinums par tematu “Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana” (OV C 62, 15.2.2019., 73. lpp.).

4.2.3.1. Nefinanšu informācijas atklāšanai vajadzētu būt pieejamai mazajiem un vidējiem uzņēmumiem – tāpat kā tehniskai palīdzībai viegli iegūstamu galveno datu vākšanā (ar mērķi pilnveidot KPIs⁽⁹⁾).

4.2.4. Dinamiska ilgtspējīgu darbību taksonomija: ir jānovērtē un jāintegrē tāda tirgus prakse, kas papildina spēcīgus ietekmes rādītājus. EESK uzsver tirgus pārbaudi nozīmi piemērotu projektu atlasē⁽¹⁰⁾.

4.2.4.1. EESK uzsver: lai izstrādātu reitingu sistēmas, kuru pamatā ir uzņēmumu sniegta ticama informācija, un tādējādi nodrošinātu atbilstību visiem finanšu produktu standartiem (marķējumiem, zaļajām obligācijām un ilgtspējas kritērijiem), kas paredzēti Rīcības plānā ilgtspējīgam finansējumam, obligāti jāizmanto precīzākas metodes, ja tās ir pieejamas.

4.2.4.2. Dažādām ANO dokumentu izstrādes grupām ir jāsniedz atsauksmes par ietekmes aprēķinu pārskatīšanas procesu (it īpaši saistībā ar oglekļa nodokli un oglekļa emisiju tirdzniecību, kas ir viens no galvenajiem uzticamu ilgtspējīgu etalonu aspektiem).

4.2.5. EESK atzinīgi vērtē ietekmes ziņā izvērtēto plānu, kura mērķis ir paaugstināt ES siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķus 2030. gadam un kuru kopā ar analīzi par ieguldījumu vajadzībām paredzēts publicēt līdz 2020. gada vasarai. Turklāt EESK arī mudina precizēt ietekmi, kas saistīta ar īstenošanas progresu ANO programmas 2030. gadam un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā.

4.2.6. Revīzijas iestādēm un citām publiskajām pārraudzības iestādēm, piemēram, Eiropas Revīzijas palātai, arī vajadzētu uzņemt papildinošu lomu iepriekš minēto samazināšanas mērķu sociālās ietekmes uzraudzībā.

4.2.7. EESK uzsver, ka lieli dati un mākslīgais intelekts paver iespējas salāgot ieguldītāju preferences un ieguldījumu galamērķus. Būtu jāanalizē arī mašīnmācīšanās risinājumi, lai novirzītu ieguldījumu plūsmas uz konkrētām nozarēm vai darbībām, kas ievēro vidiskos, sociālos un pārvaldības (VSP) principus.

4.3. Tehniskā palīdzība

4.3.1. Iepriekšējā Eiropas Komisijas un Eiropas Investīciju konsultāciju centra spēju izveide ir labs pamats ilgtspējīgu projektu plūsmas radīšanai, taču ir jāizmanto stabilākas metodes, kas ļauj patiesi pārorientēt finanšu plūsmas uz zaļo ekonomiku.

4.3.2. EESK piekrīt vienota piekļuves punkta izveidei, kas atvieglotu finansējuma pieejamību gan ar publisko, gan privāto projektu virzītāju un finanšu starpnieku palīdzību. Attiecībā uz MVU Komiteja atbalsta strukturālu sadarbību ar pārstāvības organizācijām.

4.4. Finanšu izglītība (roku rokā ar tehnisko palīdzību)

4.4.1. Attiecībā uz iedzīvotājiem, sākot no pirmsskolas posma: Eiropas iedzīvotāji arvien biežāk interesējas par viņu ietaupījumu un ieguldījumu sasaisti ar sociāliem un ekoloģiskiem mērķiem. Finanšpratība (dziļāka izpratne par to, kā finanses darbojas) var paplašināt cilvēku iespējas un nodrošināt pienācīgu saikni ar ilgtspējīga finansējuma jautājumiem, tostarp definējot finansēm pienācīgu lomu sabiedrībā.

4.4.2. Tas attiecas uz visām tehniskajām struktūrām, kas iesaistītas zaļā kursa procesā, un attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

⁽⁹⁾ Galvenie darbības rādītāji.

⁽¹⁰⁾ EESK 2018. gada 17. oktobra atzinums "Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido programmu *InvestEU*" (OV C 62, 15.2.2019., 131. lpp.).

4.5. Uzņēmumiem vajadzīgo prasmju ilgtspēja

4.5.1. EESK norāda: lai ieviestu un izplatītu tīrās tehnoloģijas, ir nepieciešamas tehnoloģiju lietošanas, pielāgošanas un uzturēšanas prasmes. Prasmes ir ļoti svarīgas arī ekonomikai un uzņēmumiem, darba ņēmējiem un uzņēmējiem, lai ātri pielāgotos vides politikas vai klimata pārmaiņu radītajām izmaiņām. Lai pārkārtošanās uz zaļāku ekonomiku varētu notikt, priekšnosacījums ir zaļajām darbvietām vajadzīgās prasmes.

4.5.2. EESK norāda, ka galvenais mērķis, kura dēļ ir jāpielāgojas darba vides un darba prasību pārmaiņām, ir gādāt, lai darba ņēmēji pastāvīgi apgūtu jaunas prasmes, kas vajadzīgas zaļajā ekonomikā. Lai darbaspēks būtu un paliktu piemērots nākotnes rūpniecības vajadzībām, ir nepieciešama skaidra prasmju prognozēšanas stratēģija un prasmju ceļvedis, tādējādi taisnīgas reģionālās pārkārtošanās pamatā vajadzētu būt gan ieguldījumiem izglītībā un apmācībā, gan mūžizglītības kultūras stiprināšanai.

4.6. Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums

4.6.1. Pamats pārvaldes iestāžu ekoloģiskajai pārejai un cīņai pret korupciju ir sociāli atbildīgs publiskais iepirkums, tostarp atbildīgas prakses veicināšana ar pakalpojumu sniedzēju starpniecību.

4.6.2. EESK atbalsta obligāto zaļo publiskā iepirkuma kritēriju minimuma vai mērķrādītāju noteikšanu nozaru iniciatīvās, ES finansējumā vai tiesību aktos, kas attiecas uz konkrētiem produktiem, izmantojot vidiskos rādītājus atbilstīgi ES taksonomijas attīstībai. Tāpēc ir īpaši vajadzīgas holistiskas, pārredzamas un racionālas vides marķējuma vai informācijas shēmas, kas liecina par stingru ilgtspējas prasību ievērošanu.

4.7. Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms

4.7.1. EESK atzinīgi vērtē Taisnīgas pārkārtošanās mehānismu, kam ir lielas iespējas veicināt zaļo pārkārtošanos konkrētās nozarēs un reģionos. Komiteja norāda, ka šajā mehānismā nedrīkst aprobežoties tikai ar dekarbonizācijas procesu finansēšanu un ka tas būtu jāīsteno paralēli *ad hoc* stabilizācijas mehānismiem, kas dotu labumu arī citām nozarēm un reģioniem, kuros ir nelabvēlīga ekonomiskā situācija un kuriem nepieciešamas strukturālas reformas.

4.7.2. Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms ir līdzsvarots rīks, kurā apvienotas subsīdijas un finanšu instrumenti, centralizēti vai kopīgi vadītas programmas, dažādi finanšu avotu veidi, kā arī kompetence un atbildība vairākos līmeņos (Savienības, valsts, reģionālā un vietējā līmenī). Tāpēc šai oriģinālajai kombinācijai būs vajadzīga jauna līmeņa pārvaldība un vadība.

4.7.3. Domājams, ka skartajos reģionos Taisnīgas pārkārtošanās mehānisms palīdzēs radīt jaunas kvalitatīvi augstvērtīgas darbvietas. EESK norāda, ka Starptautiskā Darba organizācija (SDO) jau ir atzinusi prasmju trūkumu par būtisku problēmu vairākās nozarēs, piemēram, atjaunojamās enerģijas, enerģētikas un resursu efektivitātes, ēku energoefektivitātes paaugstināšanas, nulles enerģijas ēku būvniecības, ekosistēmu pakalpojumu un ražošanas jomā.

4.7.4. EESK aicina nodrošināt ciešu saskaņotību starp plānoto sociālās ekonomikas rīcības plānu 2021. gadā un Eiropas zaļā kursa investīciju plānu, lai Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma īstenošanā iesaistītu sociālās ekonomikas ieguldījumus.

4.7.5. Taisnīgas pārkārtošanās mehānismā ir jāņem vērā arī līdzšinējie dekarbonizācijas centieni, ko kopš 1990. gada veikusi katra valsts un tās reģioni⁽¹¹⁾, lai līdzekļi būtu pieejami arī tiem un lai tie netiktu sodīti par to, ka šo darbu jau veikuši agrāk. Šajā nolūkā Eurostat būtu jāuzlabo kopīgo un atšķirīgo reģionālo rādītāju publicēšana (tostarp par iedzīvotāju skaita samazināšanos un novecošanu), lai labumu varētu gūt arī šīs teritorijas.

(11) Provincas, uz kurām saskaņā ar Padomes Lēmumu Nr. 2010/787/ES attiecas kalnraktuvju slēgšana.

4.8. Starptautiskā sadarbība kā pasaules mēroga centieni

4.8.1. EESK atzinīgi vērtē nesenu izveidoto starptautisko platformu ilgtspējīga finansējuma jomā ⁽¹²⁾, kas pasaules līmenī palielina privātā kapitāla piesaisti vidi saudzējošam ilgtspējīgam finansējumam. Šis forums būtu jāizmanto arī, lai veicinātu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas starptautisku pieņemšanu.

4.8.2. EESK arī atzīmē, ka vajadzīgi vides un klimata ieguldījumi tādu darbību atbalstīšanā, kas tiek veiktas ārpus ES, it īpaši saskaņā ar Āfrikas stratēģiju.

4.8.3. Saistībā ar globālo rīcību koronavīrusa apkarošanai EESK stingri atbalsta pasaules mēroga daudzsološo maratonu – pasaules mēroga centienus vākt līdzekļus koronavīrusa diagnostikai, ārstēšanai un vakcīnām.

Briselē, 2020. gada 10. jūnijā

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER*

⁽¹²⁾ Starptautisko platformu ilgtspējīga finansējuma jomā 2019. gada 18. oktobrī izveidoja publiskās iestādes no Argentīnas, Čīles, Indijas, Kanādas, Kenijas, Ķīnas, Marokas un Eiropas Savienības – valstīm, kas rada gandrīz pusi no pasaules siltumnīcefekta gāzu emisijām.